

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 308/2024-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátkou JUDr. Emíliou Korčekovou, Malacká cesta 5680/2B, Pezinok, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/310/2012 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 16Co/16/2024 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 16Co/154/2019) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Pezinok sp. zn. 10C/310/2012 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Pezinok **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 10C/310/2012 konal bez zbytočných prietáhov.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.
- Náhradu trov konania sťažovateľom **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. I. ÚS 308/2024-20 z 28. mája 2024 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde

Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľov, ktorou sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ústavy (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods.2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/310/2012 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16Co/16/2024 (ďalej spolu len „napadnuté konanie“). Okrem toho žiadajú, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, priznať im primerané finančné zadosťučinenie každému v sume 7 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, ostatného spisového materiálu, ako aj vlastnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (nevyhovujúce nálezy č. k. III. ÚS 459/2016-32 z 28. februára 2017 a č. k. III. ÚS 235/2018-34 z 11. septembra 2018) je preukázané, že sťažovatelia sa v napadnutom konaní žalobou podanou 27. novembra 2012 domáhali voči Slovenskej republike v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky zaplatacia odškodného – nemajetkovej ujmy vo výške 7 000 eur na tom skutkovom základe, že od 24. apríla 2008 bolo proti nim vedené exekučné konanie sp. zn. EX53/08, sp. zn. 31Er 2366/2008 nad rámec poverenia udeleného okresným súdom súdnej exekútorke Mgr. Anne Michnicovej, čím sa považujú za „obete“ nezákonného a svojvoľného exekučného konania. Dňa 7. mája 2012 požiadali Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky o predbežné prerokovanie nároku na a následne podali žalobu na okresnom súde 27. novembra 2012. Ide o jeden z početných tzv. kompenzačných sporov, ako tieto spory sami sťažovatelia označujú, pričom v danej veci ide o tretiu ústavnú sťažnosť proti napadnutému konaniu okresného súdu, ktorej celkove predchádza 50 ústavných sťažností sťažovateľky a 268 ústavných sťažností sťažovateľa.

3. Chronológia úkonov okresného súdu od podania žaloby do 28. apríla 2017 vyplýva z odôvodnenia nálezu č. k. III. ÚS 459/2016-32 z 28. februára 2017 na s. 3 a 4. Následne v období po vydaní uvedeného predchádzajúceho nálezu okresný súd bol nečinný 7 mesiacov, keď došlo iba k nariadovaniu termínov pojednávania a ich rušeniu z dôvodov na strane súdu a tiež k zmene zákonného sudcu, pričom k ďalšiemu úkonu súdu došlo až 2. októbra 2017 (výzva sťažovateľom). Od toho času však už okresný súd konal bez prietáhov a 18. júna 2018 rozhodol vo veci rozsudkom (k tomu bližšie nález č. k. III. ÚS 235/2018-34 z 11. septembra 2018, bod 20), ktorým žalobu zamietol.

4. Ďalší prehľad úkonov uviedli vo svojich vyjadreniach okresný súd aj krajský súd. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom č. k. 16Co/154/2019-429 z 28. septembra 2021 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Na podklade dovolania žalobcov Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 5Cdo 119/2022 z 19. decembra 2023 rozsudok krajského súdu zrušil z dôvodu, že odvolací súd 28. septembra 2021 verejne vyhlásil rozsudok, avšak v rozpore s § 219 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) neinformoval žalobcov o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku

elektronickými prostriedkami napriek tomu, že o to požiadali. Následne odvolací súd (už v inom zložení senátu) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 ods. 1 CSP) opätovne preskúmal napadnutý rozsudok, prejednal odvolanie žalobcov bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP *a contrario* a rozsudok súdu prvej inštancie v súlade s § 387 ods. 1 CSP znova potvrdil. Rozsudok verejne vyhlásil 27. februára 2024. Konanie vo veci sp. zn. 10C 310/2012 bolo právoplatne skončené 29. apríla 2024. Zostáva ešte rozhodnúť o náhrade výšky trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Podstata sťažostnej argumentácie sťažovateľov spočíva v ich tvrdení, že napadnuté konanie ako celok nie je ani po viac ako 10 rokoch skončené, čím postup konajúcich súdov vykazuje známky odmietnutia spravodlivosti. Podľa sťažovateľov ich vec nie je všeobecnými súdmi prejednávaná v súlade s požiadavkou rýchlosti, zohľadňujúc mimoriadny význam sporu pre sťažovateľov. Doterajšia ochrana ich práv v napadnutom konaní zavinením porušovateľov nebola a nie je rýchla a účinná. Sú toho názoru, že postupom všeobecných súdov v napadnutom konaní, ich opakovane nezákonným rozhodovaním, ako aj arbitrárnymi nálezmi ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 459/2016 z 28. februára 2017 a sp. zn. III. ÚS 235/2018 z 11. septembra 2018 nemôžu ako obeť požívať právnu ochranu pred súdmi, o to viac v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“). Sťažovateľom podľa ich tvrdenia tým vzniká nepopierateľne i majetková ujma a predlžuje sa pocit ich právnej neistoty.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a krajského súdu

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

6. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 117/24 z 28. júna 2024 k ústavnej sťažnosti uviedol prehľad jednotlivých rozhodnutí vo veci s tým, že konanie je právoplatne skončené dňom 29. apríla 2024 a súd prvej inštancie v lehote rozhodne o trovách konania žalovanej a intervenienta. Poukázal na to, že sťažovatelia počas konania predkladali zmätočné návrhy a účelovo postupovali tak, aby k priesťahom dochádzalo a že k plynulému a efektívnemu konaniu neprispela ani zmena sudcov.

K ústavnej sťažnosti sa vyjadrila aj zákonná sudkyňa, ktorá uviedla, že predmetný spis sp. zn. 10C/310/2012 jej bol pridelený 11. júna 2020. V uvedenom prerozdelenom spise po zákonom sudcovi (predchodcovi) JUDr. Miroslave Belašičovej (a iných) už bolo meritórne rozhodnuté a ona tak vykonávala iba úkony v čase pred predložením spisu súdu vyššej inštancie, resp. úkony po doručení rozhodnutí týchto súdov. Vec je teraz v štádiu pred rozhodovaním o výške trov konania (povinnosti sťažovateľom zaplatiť trovy konania žalovaným a intervenientovi, pozn.) vyšším súdnym úradníkom.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

7. K veci sa vyjadril aj krajský súd prostredníctvom príslušnej predsedníčky odvolacieho senátu. Krajský súd ako súd odvolací vo veci rozhodoval dvakrát – v poradí prvým rozsudkom č. k.

16Co/154/2019-429 28. septembra 2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie žalovanej a intervenientovi priznal proti žalobcom 1 a 2 plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V súvislosti s dĺžkou konania na krajskom súde v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 16Co/154/2019 od 1. júla 2019 do 28. septembra 2021 predsedníčka senátu poukázala na skutočnosť, že povinnosťou senátu 16Co bolo prednostne prejednať a rozhodnúť veci, ktoré napadli na krajský súd pred 1. júlom 2019 (k 30. júnu 2019 to bolo 249 vecí a z toho 50 vecí starších ako 1 rok), a rovnako veci, na ktorých rozhodnutie je stanovená zákonná lehota. K času, ktorý je akceptovateľný na prípravu odvolacieho konania a rozhodnutie odvolacieho súdu, je podľa krajského súdu potrebné vziať na zreteľ aj skutočnosť, že v období od 16. marca 2020 do 13. júna 2020 (takmer 3 mesiace) a v období od 1. októbra 2020 do 14. mája 2021 (7 a pol mesiaca), t. j. celkovo 10 a pol mesiaca z celkového času trvania odvolacieho konania, bol na území Slovenskej republiky v súvislosti s nákazlivou chorobou COVID-19 vyhlásený núdzový stav, ktorý vytváral procesné prekážky spojené s prevenciou šírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 vyplývajúce z § 3 zákona č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, a preto v tomto období súdy vykonávali pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia len v nevyhnutnom rozsahu (neskôr ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorým je vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávanií, hlavných pojednávanií a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu).

7.1. Po zrušení prvého odvolacieho rozsudku uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 119/2022 z 19. decembra 2023 bezprostredne po vrátení veci dovolacím súdom 15. februára 2024 krajský súd vo veci rozhodol v poradí druhým rozsudkom č. k. 16Co/16/2024-542 z 27. februára 2024 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie opätovne potvrdil; žalovanej a intervenientovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania.

7.2. Podľa predsedu krajského súdu nebolo vo veci rozhodnuté skôr z výlučne objektívnych dôvodov a celková dĺžka súdneho konania na krajskom súde a k samotnému dôvodu jej celkového predĺženia došlo len pre to, že žalobca nebol o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku upovedomený riadne elektronickými prostriedkami, pričom táto skutočnosť nezmenila nič na samotnom merite veci. Bol toho názoru, že pri posudzovaní miery poškodenia ústavných práv sťažovateľov, by mal ústavný súd na uvedené prihliadnúť a ústavnú sťažnosť vo vzťahu ku Krajskému súdu v Bratislave nepovažovať za dôvodnú.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020, I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba

domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04, II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

10. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy (aj čl. 38 ods. 2 listiny) osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 186/2010, I. ÚS 7/2023) a namietané porušenie označených práv sťažovateľa možno posudzovať spoločne.

11. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (I. ÚS 76/03, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017). Ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako i právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušeniu označených práv ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (napr. IV. ÚS 102/05, IV. ÚS 637/2013, II. ÚS 518/2014, II. ÚS 176/2019, II. ÚS 360/2020). Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, resp. jej nevyhovie, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. II. ÚS 55/02, IV. ÚS 223/2010, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018). Tento právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP – Obluk proti Slovenskej republike, rozsudok z ESLP z 20. 6. 2006, č. 69484/01, body 61 až 65; Mazurek proti Slovenskej republike, rozsudok z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05.

12. S ohľadom na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľov (bod 5 odôvodnenia tohto nálezu) ústavný súd považuje za potrebné na ňu reagovať v zmysle svojej judikatúry tak, že hoci obsah základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj čl. 38 ods. 2 listiny) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je obdobný do tej miery, že ich porušenie ústavný súd posudzuje spoločne, perspektíva ústavného súdu vo vzťahu k jednotlivým štátnym orgánom je odlišná ako v prípade ESLP. Európsky súd pre ľudské práva posudzuje namietané porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k Slovenskej republike ako členskému štátu Rady Európy a z toho dôvodu posudzovaná dĺžka konania ako celok je relevantná. Naproti tomu ústavný súd ako vnútroštátny ľudskoprávny súd posudzuje potenciálne porušenie základných práv sťažovateľov vo vzťahu k jednotlivým štátnym orgánom (I. ÚS 390/2019). Rešpektuje judikatúru ESLP, avšak v uvedenom náhlade na subjekt porušovateľa práv sťažovateľa je medzi subjektom, ktorý je porušovateľom v konaní pred ESLP, a porušovateľom v konaní pred ústavným súdom zásadný rozdiel. Pri posudzovaní veci ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy tak ústavný súd nekoná voči Slovenskej republike, ale koná

voči konkrétnemu porušovateľovi práv sťažovateľa v čase podania ústavnej sťažnosti. Ak sťažovateľom označený porušovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti vo veci sťažovateľa už rozhodol, nemohol byť v čase podania sťažnosti porušovateľom práv sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov za predpokladu, že sa mu vec súdom vyššej inštancie nevrátila na ďalšie konanie (IV. ÚS 517/2021, IV. ÚS 220/2024).

13. Nemožno preto konštatovať, že by ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v každom konaní automaticky sčítal dĺžku konania pred viacerými inštanciami štátnych orgánov a túto následne hodnotil bez ohľadu na okolnosti prípadu. Vzhľadom na uvedené pristúpil k posúdeniu postupu sťažovateľmi označených subjektov samostatne. Pri konkrétnych okolnostiach úplne nevyklučuje aj spočítavanie dĺžky konania u rôznych porušovateľov (napr. IV. ÚS 81/2019, I. ÚS 103/2019, I. ÚS 282/2019), v tomto konkrétnom prípade však o taký prípad nejde.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v prvoinštančnom konaní:

14. Ústavný súd z vyjadrenia okresného súdu, vyjadrenia krajského súdu, ostatného spisového materiálu, ako aj vlastnej rozhodovacej činnosti zistil, že v čase podania tejto ostatnej v poradí tretej ústavnej sťažnosti v napadnutom konaní (26. februára 2024, pozn.) bola vec na okresnom súde skončená vydaním zamietajúceho rozsudku č. k. 10C/310/2012-298 z 18. júna 2018 a po jeho vypracovaní a doručení bol súdny spis následne predložený krajskému súde 1. júla 2019 na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov a do rozhodovacej sféry okresného súdu sa dostal naspäť až 3. apríla 2024. Konanie bolo v merite veci právoplatne skončené 29. apríla 2024.

15. Z uvedeného v nadväznosti na nálezy ústavného č. k. III. ÚS 459/2016 - 32 z 28. februára 2017 a č. k. III. ÚS 235/2018 - 34 z 11. septembra 2018 na okresnom súde už k prietahom v napadnutom konaní do 3. apríla 2024 nemohlo dochádzať, avšak zostalo mu ešte rozhodnúť o výške trov konania priznaných voči sťažovateľom ich protistrane a intervenientovi. Dňa 3. júna 2024 okresný súd vyzval žalovanú na vyčíslenie trov konania a toto mu bolo 5. júna 2024 zaslané.

16. Predmetom napadnutého konania po podaní ústavnej sťažnosti, hoci to sťažovatelia v jej dôvodoch výslovne neuviedli, teda zostalo rozhodovanie o výške náhrady trov konania po jeho právoplatnom skončení vo veci samej. Aj napriek tomu, že záruky rozhodovania vo veci bez zbytočných prietahov, resp. v primeranej lehote spadajú aj do oblasti, resp. časti týkajúcej sa náhrady trov konania (rozsudky ESEP vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016, sťažnosť č. 65302/11, § 50; Macková proti Slovenskej republike z 29. 3. 2005, sťažnosť č. 51543/99/98, § 55), z hľadiska povahy veci a jej významu pre sťažovateľa nemožno opomínať skutočnosť, že problematika trov konania má vo vzťahu k hlavnému predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu (m. m. IV. ÚS 202/2018), s účinnosťou od 1. júla 2023 ukladá § 262 ods. 2 CSP súdu prvej inštancie rozhodnúť o výške trov konania do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Túto lehotu, hoci je inštruktívna, okresný súd nedodrжал a o výške náhrady trov konania doteraz nerozhodol.

17. Ústavný súd preto hodnotil sťažovateľmi namietané porušenie ich práv z pohľadu rozhodovania okresného súdu v časti týkajúcej sa výšky náhrady trov konania.

18. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky ESĽP vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

19. Povaha veci – nárok na náhradu trov konania, resp. ich výška z hľadiska jej významu pre sťažovateľov síce nespadá do kategórie vyžadujúcej osobitný, resp. výnimočný prístup súdu, napriek tomu môže mať pre nich význam z hľadiska vedomosti, koľko budú musieť žalovanej a intervenientovi zaplatiť.

20. Z pohľadu druhého kritéria ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia svojím správaním k predĺženiu napadnutého konania v tejto časti zatiaľ neprispeli.

21. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu po právoplatnosti konania. V tomto smere v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, konkrétne jeho rozsudku v prípade Čičmanec proti Slovenskej republike (rozsudok ESĽP z 28. 6. 2016, sťažnosť č. 65302/11), sa vyžaduje, aby všetky stupne konania týkajúce sa rozhodovania o občianskych právach a záväzkoch vrátane konania nasledujúceho po rozsudku v merite veci (čo zahŕňa teda aj fázu konania týkajúcu sa trov) boli rozhodnuté v primeranej lehote.

22. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie v súčasnosti vykazuje určitý zbytočný priet'ah, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu), keďže zákon v tomto prípade ustanovuje súdu lehotu na rozhodnutie (m. m. II.ÚS 64/99 – ZNaU č. 27/99).

23. V nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu ústavný súd v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

24. V ostatnej časti týkajúcej sa postupu okresného súdu do vrátenia spisu z krajského súdu ústavný súd považoval ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú, a preto jej nevyhovел (bod 3 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v odvolacom konaní:

25. V nadväznosti na vyjadrenie krajského súdu (bod 7 odôvodnenia tohto nálezu) konanie pred ním prvýkrát trvalo dva roky a dva mesiace (od 1. júla 2019 do 28. septembra 2021, pozn.), zahŕňalo však aj tzv. covidové obdobie, keď aj činnosť súdov bola utlmená. Po zrušení prvého potvrdzujúceho rozsudku najvyšším súdom bola síce vec krajskému súdu vrátená, avšak z dôvodu procesného pochybenia nemajúceho na podstatu neúspešnosti žaloby sťažovateľov nijaký vplyv.

Druhýkrát krajský súd, rozhodujúc o odvolaní sťažovateľov, rozhodol v priebehu jedného mesiaca (od 15. februára 2024 do 27. februára 2024, pozn.) a 3. apríla bol už spis vrátený okresnému súdu.

26. Okrem toho ústavný súd považoval za preukázané, že v čase podania ústavnej sťažnosti 26. februára 2024 už muselo byť sťažovateľom známe vyhlásenie odvolacieho rozsudku na 27. apríl 2024, pretože im 21. februára 2024 bolo miesto a termín verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami oznámené, čo ale v ústavnej sťažnosti zamlčali.

27. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju dnes už stabilnú judikatúru k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, v ktorej opakovane konštatuje, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavnú sťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011, I. ÚS 141/2024).

28. Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy (i čl. 38 ods. 2 listiny) je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu sudcu alebo iného štátneho orgánu. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž ani v týchto prípadoch postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy [I. ÚS 63/00 (ZNaU 21/01), II. ÚS 199/02I. ÚS 38/04, II. ÚS 24/04, IV. ÚS 290/04, IIII. ÚS 372/06, I. ÚS 266/2021 (ZNaU 88/2021, I. ÚS 531/2023).

29. V súlade s judikatúrou ústavného súdu aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva je optimálna doba rozhodovania na jednom stupni konania v trvaní troch rokov (rozsudok EŠLP z 20. 6. 2006 vo veci Obluk proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 69484/01, a rozhodnutia ústavného súdu III. ÚS 340/2013, III. ÚS 566/2014, IV. ÚS 201/2018, I. ÚS 115/2019, II. ÚS 234/2019, I. ÚS 361/2022). Taktiež podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66, IV. ÚS 154/2021, I. ÚS 438/2021, I. ÚS 136/2022).

30. Prihliadajúc na povahu konania vedeného súdom druhej inštancie, jeho dĺžku (v prvom prípade 2 roky a dva mesiace a v druhom prípade dva mesiace), ako aj na zmysel a účel ustanovenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ústavný súd uzatvára, že nateraz nezistil dôvody, ktoré by zakladali možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľom namietaného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v odvolacom konaní.

31. Len na okraj k argumentácii krajského súdu v súvislosti s vplyvom objektívnej skutočnosti (pandémia ochorenia COVID-19) na plynulosť súdnych konaní ústavný súd dáva do pozornosti,

že samozrejme prihliada na túto objektívnu skutočnosť (uvedené ústavný súd koniec koncov už zohľadnil aj vo svojich niektorých predchádzajúcich rozhodnutiach, napr. vo veciach pod sp. zn. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, II. ÚS 27/2022, pozn.), no v okolnostiach danej veci musí zdôrazniť, že okresný súd do uvedenia týchto opatrení do praxe (ktoré sa týkajú určených období v rokoch 2020 a 2021, pozn.) mal dostatočný časový priestor (počas predchádzajúcich šiestich rokov trvania napadnutého konania, pozn.) na to, aby vykonal či už pojednávania, alebo aj na samotné rozhodnutie sporu v merite veci. Čiže ani uvedená objektívnymi okolnosťami spôsobená prekážka sama osebe nebola spôsobilá všeobecný súd zbaviť zodpovednosti za jeho neefektívny postup, nečinnosť a neprimeranú celkovú dĺžku konania.

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

32. Sťažovatelia si uplatnili finančné zadosťučinenie v sume 7 000 eur pre každého, dôvodiac dĺžkou konania a tzv. „bežnou“ agendou súdov. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia sťažovateľom ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde, berúc do úvahy všetky priamo aj nepriamo súvisiace okolnosti prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, s ohľadom na priebeh napadnutého konania vedeného pred okresným súdom (bod 3 odôvodnenia tohto nálezu) a krajským súdom (bod 4 odôvodnenia tohto nálezu primárne) nemohol opomenúť ani predmet súdneho sporu a neúspech sťažovateľov v tomto spore, ako aj ich celkové správanie (k tomu bližšie bod 6 odôvodnenia tohto nálezu, bod 2 na s. 5 nálezu vo veci sp. zn. III. ÚS 459/2016 a bod 19 nálezu vo veci sp. zn. III. ÚS 235/2018). Nemohol nechať bez povšimnutia ani veľa nepresností v texte ústavnej sťažnosti, ani skutočnosť, že neúspech v súdnom spore nemožno kompenzovať finančným zadosťučinením.

33. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nepovažoval za spravodlivé priznať sťažovateľom finančné zadosťučinenie a v tejto časti ústavnej sťažnosti tiež nevyhovel (bod 3 výroku tohto nálezu), keď, navyše, ústavnej sťažnosti bolo parciálne vyhovené len z dôvodu nedodržania zákonnej lehoty na rozhodnutie o výške trov konania.

VI.

Trovy konania

34. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania pred ústavným súdom ústavný súd vychádzal z § 73 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého účastník konania na ústavnom súde v zásade sám znáša trovy takého konania a len v odôvodnených (i) prípadoch ústavný súd môže (ii) podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Zákon o ústavnom súde nestavia právo na náhradu trov konania do nárokovateľnej polohy, ako je to v iných druhoch regulovaných právno-aplikačných procesoch (napr. civilné sporové konanie, správne súdne konanie, exekučné konanie a ďalšie). Ústavný súd teda disponuje širokým priestorom na úvahu o tom, či vôbec priznať náhradu trov konania, a ak áno, v akom rozsahu (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 357/2021, I. ÚS 418/2022).

35. Ústavný súd, posúdiac obsah ústavnej sťažnosti, ktorý nie celkom zodpovedá faktom vyplývajúcim z príslušného spisového materiálu, rozhodol v tomto prípade náhradu trov konania sťažovateľom nepriznať (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu